

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. kovo 20 d.
(OR. en)

7587/23

COSCE 5
COPS 148
CFSP/PESC 470
COEST 216

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 7256/23

Dalykas: ES prioritetai ESBO
– Tarybos išvados (2023 m. kovo 20 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos 2023 m. kovo 20 d. įvykusiame 3941-ame posėdyje Tarybos patvirtintos Tarybos išvados dėl ES prioritetų ESBO.

Tarybos išvados dėl ES prioritetų ESBO

Iššūkiai Europos saugumui

1. Pradėdama ir toliau vykdydama neišprovokuotą, nepateisinamą ir neteisėtą agresijos karą prieš Ukrainą bendrininkaujant Baltarusijai, Rusija pažeidė pagrindines normas, principus ir įsipareigojimus, kuriais grindžiamas Europos saugumas. Šie principai įtvirtinti JT Chartijoje ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) steigiamuosiuose dokumentuose, įskaitant Helsinkio baigiamąjį aktą ir Paryžiaus chartiją. Nors Rusija jau daugelį metų bando pakirsti šiuos principus, be kita ko, Sakartvele 2008 m. ir Ukrainoje 2014 m., dėl jų negali būti deramasi ir jie negali būti peržiūrėti ar naujai aiškinami. Ukrainos saugumas yra Europos saugumas. Europos Sąjunga tvirtai palaikys Ukrainą ir jos žmones tol, kol reikės.

ESBO vaidmuo užtikrinant saugumą ESBO erdvėje

2. 2022 m. gruodžio mėn. ESBO ministrų tarybos posėdyje dalyvaujančios valstybės patvirtino, kad ESBO tebėra viena iš saugumą Europoje reglamentuojančių pagrindinių aktų ir vertybių sergėtojų, kad ji tebėra unikali platforma, skirta išsamiais diskusijoms saugumo klausimais visais trimis aspektais ir kad ji tebeturi didelį ir unikalų konfliktų prevencijos ir sprendimo priemonių rinkinį. Helsinkio baigiamojo akto ir Paryžiaus chartijos pagrindiniai principai ir įsipareigojimai negalės būti tinkamai apsaugoti, jei nebus nutrauktas Rusijos agresijos karas ir atkurtas Ukrainos suverenitetas ir teritorinis vientisumas laikantis tarptautiniu mastu pripažintų jos sienų.

3. ES ir jos valstybės narės, atstovaujančios beveik pusei ESBO dalyvaujančių valstybių ir skiriančios apie 60 % jos finansinių ir žmogiškųjų išteklių, yra tvirtos šios organizacijos rėmėjos. Visuotinėje ES užsienio ir saugumo politikos strategijoje¹, bendrame komunikate dėl didesnio ES indėlio į taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą² ir Strateginiame kelrodyje³ rekomenduojama stiprinti ES ir ESBO bendradarbiavimą. ES paramą ESBO atspindi ryžtingas ES įsipareigojimas siekti veiksmingo daugiašališkumo, tvirtai grindžiamas pagarba teisei valstybei ir tarptautinei teisei, įskaitant žmogaus teises ir tarptautinę humanitarinę teisę. Veiksmingas daugiašališkumas, grindžiamas bendromis taisyklėmis, ir žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių, demokratijos ir teisinės valstybės apsauga tebėra geriausias būdas išsaugoti pasaulyje taiką ir saugumą.
4. Taryba gerai vertina dabartinius ir ankstesnius ESBO pirmininkus už jų pastangas vadovauti organizacijai sudėtingais laikais, kai Rusija vykdo agresijos karą prieš Ukrainą pažeisdama ESBO pamatinius principus ir kliudo ESBO veikimui. Nepaisant šios situacijos, ESBO liko ištikima savo vertybėms ir toliau užtikrino svarbius rezultatus, pavyzdžiui, pasinaudojo Maskvos mechanizmu, 2022 m. Varšuvoje surengė konferenciją dėl žmogiškojo aspekto, pradėjo paramos Ukrainai programą ir vykdė daug kitų projektų. Taryba taip pat pripažįsta ir remia ESBO, jo sekretoriato ir generalinės sekretorės, operacijų vietoje ir savarankiškų institucijų – Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR), vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro ir atstovės žiniasklaidos laisvės klausimais, – taip pat ESBO parlamentinės asamblėjos pastangas ir palankiai vertina ESBO sienų valdymo darbuotojų koledžo Dušanbėje bei ESBO akademijos Biškeke darbą.

¹https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

²https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf

³<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/lt/pdf>

5. Taryba apgailestauja, kad ESBO specialiosios stebėsenos misijos Ukrainoje, projektų koordinatoriaus Ukrainoje ir ESBO stebėtojų misijos Rusijos Gukovo ir Donecko kontrolės punktuose veiklą teko nutraukti, nes Rusija atsisakė bendru sutarimu pratęsti jų įgaliojimus. Taryba pakartoja tvirtą ES raginimą Rusijai nedelsiant ir besąlygiškai paleisti tris neteisėtai sulaikytus ESBO specialiosios stebėsenos misijos Ukrainoje darbuotojus ir grąžinti šios misijos šarvuotas transporto priemones jų teisėtiems savininkams.
6. Taryba labai apgailestauja dėl to, kad dėl Rusijos obstrukcinių veiksmų ESBO misijos Moldovoje įgaliojimų terminas galėjo būti pratęstas tik šešiams mėnesiams vietoj įprasto vieno metų laikotarpio, kaip nuspręsta 2006 m. Briuselyje įvykusiame ESBO dalyvaujančių valstybių ministrų tarybos posėdyje. Ji ragina pratęsti misijos įgaliojimų terminą įprastam laikotarpiui.
7. Taryba ragina visas ESBO dalyvaujančias valstybes užtikrinti, kad būtų laiku priimtas ESBO biudžetas, numatant jame pakankamai išteklių, atsižvelgiant į organizacijos išlaidų augimą, ypač esamomis didelės infliacijos sąlygomis, kad ESBO galėtų efektyviai veikti visais trimis aspektais. Itin svarbu, kad savarankiškos institucijos, sekretoriatas ir misijos vietoje būtų tinkamai finansuojami ir galėtų vykdyti savo atitinkamus įgaliojimus. Kol nėra tinkamo sprendimo, Taryba palankiai vertina valstybių, skiriančių į biudžetą neįtrauktų lėšų, kad būtų išsaugotas ESBO gebėjimas veikti, veiksmus. ESBO biudžeto patvirtinimo proceso blokavimas jau daugiau kaip metus labai pakenkė ESBO ir jos institucijų veiklos pajėgumams.
8. Taryba labai apgailestauja, kad dėl obstrukcinio ligšiolinio Rusijos požiūrio ESBO ministrų taryboje nepavyko pasiekti bendro sutarimo dėl 2024 m. pirmininko.

9. Taryba palankiai vertina nuolatinę ESBO paramą Ukrainai ir ESBO paramos Ukrainai programos nustatymą siekiant didinti Ukrainos institucijų ir pilietinės visuomenės organizacijų atsparumą. ES ir jos valstybės narės labai prisideda prie šios nebiudžetinės iniciatyvos. Taryba taip pat palankiai vertina tai, kad 2022 m. du kartus pasinaudota Maskvos mechanizmu dėl tarptautinės humanitarinės ir žmogaus teisių teisės pažeidimų, karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui, įvykdytų Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste. Abiejų misijų pagal Maskvos mechanizmą ataskaitų išvados, taip pat ODIHR ataskaitos yra esminis indėlis renkant ir analizuojant faktus, kad juos būtų galima pateikti atsakomybės mechanizams, kurie turi arba ateityje gali turėti jurisdikciją.

ES prioritetai ESBO

10. Taryba yra pasiryžusi apsaugoti ESBO kaip vieną iš Europos saugumo tvarkos ramsčių ir užtikrinti Helsinkio baigiamojo akto, Paryžiaus chartijos ir kitų pagrindinių ESBO principų ir įsipareigojimų laikymąsi. ES toliau rems ESBO sekretoriato, institucijų ir visoje ESBO erdvėje vykdomų operacijų vietoje veiklą. Kartu ES toliau aktyviai prisidės prie ESBO principų ir įsipareigojimų įgyvendinimo visais trimis aspektais, įskaitant ESBO vaidmenį ankstyvojo perspėjimo, konfliktų prevencijos ir sprendimo, taikos ir saugumo atkūrimo, atkūrimo po konflikto, bendradarbiavimo skatinimo ir Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės srityse. Šiuo tikslu ES:
11. *Toliau dės pastangas, kad būtų atkurtas ESBO vaidmuo saugumo srityje:*
- Toliau skatins remti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, grindžiamą JT Chartija ir Helsinkio dekalogu, atsižvelgdama į tai, kad Rusijos Federacija nuolat pažeidinėja tarptautinę teisę ir ESBO principus bei įsipareigojimus. Apgailestaujame, jog dėl to, kad Rusijos Federacija nuolat pažeidinėja ESBO įsipareigojimus ir taisykles, apsunkinamas įprastas šios organizacijos darbas.

- Užtikrins, kad tol, kol Rusija tęs agresijos karą prieš Ukrainą, ESBO darbe ir toliau daugiausia dėmesio būtų skiriama Rusijos agresijai, kuri yra tiesioginis išpuolis prieš Europos saugumo tvarką ir todėl kenkia saugumui ir stabilumui Europoje ir pasaulyje.

12. ***Rems ir stiprins ESBO pajėgumus ir visoje ESBO erdvėje vykdomą veiklą vietoje:***

- Toliau naudosis visomis ESBO priemonėmis, kad būtų sprendžiamas Rusijos agresijos prieš kitas ESBO dalyvaujančias valstybes klausimas.
- Atsižvelgdama į Rusijos eskaluojamą agresijos karą prieš Ukrainą, remis ESBO pastangas prisidėti užtikrinant visišką atsakomybę už šiurkščius tarptautinės teisės pažeidimus, karo nusikaltimus bei žiaurumus ir žmogaus teisių pažeidimus.
- Užtikrins paramą Ukrainoje vykdam ESBO sekretoriato darbą, be kita ko, pagal paramos Ukrainai programą, ir savarankiškų institucijų darbą.
- Toliau remis ESBO vaidmenį sprendžiant užsitęsčius konfliktus Pietų Kaukaze ir Moldovos Respublikoje, siekiant rasti tvarius politinius sprendimus, atitinkančius tarptautinę teisę ir ESBO principus bei įsipareigojimus. ESBO turi ir toliau galėti teikti paramą visoms dalyvaujančioms valstybėms, kurioms jos reikia.
- Sutelks pastangas į ESBO misijų ir jų įgaliojimų tęstinumo užtikrinimą, įskaitant ESBO misijos Moldovos Respublikoje įgaliojimų termino pratęsimą po 2023 m. birželio mėn., atsižvelgiant į gyvybiškai svarbų šių misijų vaidmenį deeskaluojant konfliktą, įgyvendinant gebėjimų stiprinimo priemones ir rengiant žmogiškųjų išteklių mokymą.
- Dės pastangas, kad būtų išsaugotas ESBO kaip dialogo taikos ir saugumo klausimais platformos vaidmuo, grindžiamas ESBO principais ir įsipareigojimais, ir bendraus su viso regiono šalimis būsimu ESBO indėlio į regioninį saugumą klausimais.

- Toliau skatins ESBO veiklą Vakarų Balkanuose ir rytinėse kaimyninėse šalyse, kai aktualu, laikantis atitinkamų plėtros prioritetų, pasitelkiant regione vykdomas ESBO misijas vietoje ir vykdant ESBO sekretoriato bei institucijų darbą, be kita ko, teisinės valstybės, tolesnės su ODIHR rinkimų stebėjimo rekomendacijomis susijusios veiklos, saviraiškos laisvės, žiniasklaidos laisvės, religijos ir tikėjimo laisvės, kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityse.
- Skatins sinergiją su ESBO veikla Vidurinėje Azijoje ir skatins tokią veiklą, daugiausia dėmesio skiriant regioniniam saugumui ir atsparumui, tarpvalstybinių grėsmių prevencijai ir kovai su jomis, moterų ir mergaičių įgalėjimui, kovai su klimato kaite, kibernetiniam saugumui ir skirtingiems tvaraus sujungiamumo sektoriams, kaip nurodyta strategijoje „Global Gateway“.
- Toliau bendradarbiaus su ESBO Viduržemio jūros regiono ir Azijos bendradarbiavimo partneriais, nes saugumas ESBO regione yra neatsiejamai susijęs su jo kaimynų saugumu ir gali būti stiprinamas palaikant dialogą ir bendradarbiaujant kariniu ir politiniu, ekonomikos ir aplinkos, tai pat žmogiškuoju aspektais, kartu sprendžiant saugumo uždavinius.

13. ***Užtikrins, kad visi ESBO principai ir įsipareigojimai būtų įgyvendinami visais trimis aspektais:***

- Skatins politinę valią ir gerą valią įgyvendinant visapusišką ESBO priemonių rinkinį viso konfliktų ciklo metu ir visais trimis aspektais. Ypatingas dėmesys bus skiriamas Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės įgyvendinimui ir kovai su prekyba žmonėmis.
- Skatins visiškai įvykdyti įsipareigojimus ir pareigas politinėje ir karinėje srityje. ES taip pat glaudžiai bendradarbiaus su ESBO reaguojant į grėsmes ir iššūkius tarptautiniam saugumui.

- Visapusiškai naudosis ekonomikos ir aplinkos aspektu kaip pasitikėjimo stiprinimo priemone ir kaip svarbia priemone geram valdymui stiprinti ir gyventojų gerovei didinti.
- Toliau remis itin svarbų ESBO darbą sprendžiant aplinkos būklės blogėjimo, klimato kaitos, biologinės įvairovės nykimo priežastinio ryšio ir jo, kaip grėsmę didinančio veiksnio, poveikio saugumui klausimus, be kita ko, remdama dalyvaujančias valstybes joms įgyvendinant atitinkamus Ministrų tarybos sprendimus, visų pirma itin svarbų 2021 m. Stokholmo sprendimą Nr. 3/21 dėl bendradarbiavimo stiprinimo siekiant įveikti dėl klimato kaitos kylančius iššūkius.
- Akcentuos esminę žmogiškojo aspekto svarbą praktiškai įgyvendinant ESBO visapusišką saugumo koncepciją, ragindama visas dalyvaujančias šalis visiškai įgyvendinti visus su žmogiškuoju aspektu susijusius įsipareigojimus, visapusiškai laikantis žmogaus teisių teisės, ir stiprinti demokratines institucijas, teisinę valstybę, didinti lyčių lygybę ir visų moterų bei mergaičių įgalėjimą, taip pat pagarbą visoms žmogaus teisėms, įskaitant nacionalinėms mažumoms priklausančių asmenų teises, šių teisių apsaugą ir naudojimąsi jomis.
- Toliau ragins bendradarbiauti šiais klausimais visų aspektų srityse. Ypatingas dėmesys bus skiriamas Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės įgyvendinimui, bendradarbiavimui su pilietine visuomene, saviraiškos laisvės skatinimui tiek internete, tiek ne internete, žiniasklaidos laisvei ir žurnalistų saugumui, kovai su prekyba žmonėmis ir su konfliktais susijusio seksualinio smurto prevencijai bei šios problemos sprendimui. ES skatins jaunimą dalyvauti ESBO veikloje ir procesuose.
- Didins bendradarbiavimą kibernetiniais / IRT saugumo klausimais Neformalioje darbo grupėje, įsteigtoje Nuolatinės tarybos sprendimu Nr. 1039, visų pirma ES aktyviau vykdant veiklą pasitikėjimo stiprinimo priemonių srityje.

- Toliau pritars tam, kad būtų reguliariai rengiami žmogiškojo aspekto renginiai, įskaitant žmogiškojo aspekto įgyvendinimo susitikimus, nes tai yra pagrindinės platformos, kuriose aptariama žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių padėtis ESBO erdvėje ir su pilietinės visuomenės atstovais vertinamas žmogiškojo aspekto įsipareigojimų įgyvendinimas.

14. ***Didins ESBO veiksmingumą:***

- Rems tinkamą organizacijos veikimą ir svarstys, kokiais būdais gali būti kovojama su obstrukciniais veiksmais ir piktnaudžiavimu bendro sutarimo taisykle.
- Toliau naudosis įvairaus formato susitikimais, pavyzdžiui ES ir ESBO aukšto lygio dialogu ir darbo lygio susitikimais, kad būtų racionalizuojamas bendradarbiavimas ir ieškoma papildomos sinergijos, ypač vietos lygmeniu.
- Toliau remis sekretoriato ir misijų vietoje įgaliojimus ir darbą ekonomikos ir aplinkos aspekto srityse.
- Toliau remis savarankiškų institucijų (ODIHR, vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro, atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais) ir misijų vietoje įgaliojimus ir darbą padedant dalyvaujančioms valstybėms įgyvendinti ESBO įsipareigojimus, pavyzdžiui, ESBO / ODIHR visapusišką su rinkimais susijusią veiklą, keičiantis gerosios praktikos pavyzdžiais. Siekdama prisidėti prie ankstyvojo perspėjimo ir užtikrinti veiksmingą konfliktų prevenciją bei tvarų jų sprendimą, ES taip pat toliau remis ESBO / ODIHR įgaliojimus padėti dalyvaujančioms valstybėms įgyvendinti jų įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, įsipareigojimus lyčių lygybės srityje ir skatinti toleranciją bei nediskriminavimą.
- Toliau laikys svarbiais vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro įgaliojimus, visų pirma dėl ankstyvojo perspėjimo ir skatinimo kuo greičiau imtis veiksmų, kai esama įtampos, susijusios su nacionalinėms mažumoms priklausančiais asmenimis.

- Toliau remis atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais įgaliojimus stebėti žiniasklaidos raidą, kurie yra ankstyvojo perspėjimo funkcijos dalis, ir padėti dalyvaujančioms valstybėms laikytis įsipareigojimų užtikrinti saviraiškos laisvę ir laisvą žiniasklaidą tiek internete, tiek ne internete. Tai apima pastangas užtikrinti žurnalistų saugumą.
15. Taryba pakartoja, kad ES yra įsipareigojusi bendradarbiauti su ESBO kaip su visapusiška ir įtraukia platforma, kurioje vyksta politinis dialogas Europos, euroatlantinio ir Eurazijos saugumo klausimais, ir stiprinti pasitikėjimą atkuriant saugumą ir pagarbą bendriems ESBO principams ir įsipareigojimams. Taryba dar kartą pakartoja, kad ES yra įsipareigojusi toliau politiškai ir finansiškai remti ESBO. ES ir ESBO bendradarbiavimas ir dialogas bus tęsiamas visose galimose srityse ir visais galimais lygmenimis.
-